

В.Й. Білак-Лук'ячук, В.В. Брич, Н.А. Гудюк

АНАЛІЗ ЯКОСТІ СИСТЕМИ ІНДИКАТОРІВ ПРОГРАМНОГО МОНІТОРИНГУ

Центр з профілактики та боротьби із СНІДом, м. Ужгород

Актуальність. Обласна система моніторингу і оцінки функціонує в Закарпатській області з 2012 року. Систему запроваджено з метою вдосконалення процесу стратегічного планування, розроблення та виконання програм протидії поширенню ВІЛ-інфекції в області, благодійних програм, проєктів міжнародної технічної допомоги тощо. Одним з елементів системи моніторингу і оцінки стала система індикаторів, розроблена для оцінки ефективності заходів "Програми співпраці медичної галузі, зокрема, Центру з профілактики та боротьби зі СНІДом, та Мукачівської Православної Єпархії Української Православної Церкви в напрямку протидії поширенню ВІЛ-інфекції/СНІДу в Закарпатській області", яка діє з червня 2013 року.

На даному етапі вже можна робити перші висновки щодо результатів та ефективності запровадження елементів системи моніторингу і оцінки в області.

Необхідність проведення даного дослідження обумовлена виявленою невідповідністю результатів проведеного програмного моніторингу та показників епідемічного процесу і оцінки роботи в напрямку протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу в регіональній групі підвищеного ризику інфікування ВІЛ-трудомих мігрантів та їх найближчого оточення.

Мета дослідження. Проведення оцінки якості розробленої системи індикаторів для програмного моніторингу.

Методи дослідження. Дослідження проводилось методом порівняння результатів програмного моніторингу (згідно розробленого переліку індикаторів) та аналізу показників роботи, отриманих з інших джерел. Зокрема, статистичних даних, даних Форми звітності № 2 ВІЛ/СНІД щодо шляхів інфікування, даних ефективності роботи служби згідно Форми звітності № 3 ВІЛ/СНІД (щодо кількості наданих послуг КІТ, кількості наданих послуг для представників уразливої щодо інфікування ВІЛ групи ризику, тощо), інформація щодо реалізації просвітницьких, профілактичних заходів, кількість проведених тестувань з розбивкою на лікувально-профілактичні заклади, в розрізі кодів та з адміністративно-територіальним розподілом.

Також отримані результати порівнювались з даними епідеміологічного моніторингу, оперативними даними з епіднагляду, сероепідеміологічного моніторингу. Розрахунки відповідних показників здійснювались по відношенню до оціночної чисельності трудових мігрантів в розрізі адміністративно-територіальних одиниць області.

Отримані результати. Система індикаторів, що оцінювалась, включала показники процесу та показники впливу. Визначено базові та цільові значення показників. До переліку показників процесу увійшли показники, які відображають інформаційно-просвітницьку діяльність, показники охоплення тестуванням на наявність антитіл до ВІЛ, охоплення заходами програми первинної профілактики ВІЛ-інфекції/СНІДу та програмами профілактики і лікування інфекцій, які передаються статевим шляхом, представників цільової групи, показники підготовки та навчання з питань профілактики ВІЛ-інфекції/СНІДу провайдерів послуг. До показників впливу включено такі показники: "Поширеність ВІЛ-інфекції в середовищі трудових мігрантів та їх найближчого оточення" та "Питома вага виявлених ВІЛ-інфікованих трудових мігрантів по відношенню до кількості взятих на диспансерний облік дорослих".

Проведена оцінка показників впливу не дала змогу охарактеризувати програмну діяльність. Так, отримані низькі значення показника впливу "Поширеність ВІЛ-інфекції в середовищі трудових мігрантів та їх найближчого оточення" в районах області, яким характерні напрямки трудової міграції в епідеміологічно небезпечні щодо ВІЛ-інфекції регіони України/країни: Іршавський район — 0,04%, Свалявський район — 0,01%. При цьому показник "Питома вага виявлених ВІЛ-інфікованих трудових мігрантів по відношенню до кількості взятих на диспансерний облік дорослих" в даних районах області склав 100,00% та 50,00% відповідно (в абсолютних числах по одній особі).

Порівнюючи результати програмного моніторингу згідно розробленої системи індикаторів та дані з інших джерел по аналізу роботи з протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу в районах області, отримано

розбіжності в оцінці реального стану організації роботи на місцях, показниках динаміки епідемічної ситуації, показниках ефективності інтервенцій в рамках реалізації конкретної програми.

Висновок. Аналіз якості системи індикаторів програмного моніторингу показав, що затверджений перелік індикаторів ефективності заходів програми недостатньо відображає результати

роботи, не дозволяє якісно оцінити ефективність реалізації заходів програми на окремих адміністративних територіях і в цілому та потребує вдосконалення.

Наразі центром моніторингу і оцінки Центру з профілактики та боротьби зі СНІДом розробляється нова система показників програмного моніторингу.

В.В. Брич, В.Й. Білак-Лук'янчук, Н.А. Гудюк

РЕЗУЛЬТАТИ “КАБІНЕТНОГО” ДОСЛІДЖЕННЯ З ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ МЕРЕЖІ ЛІКУВАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Центр з профілактики та боротьби із СНІДом, м. Ужгород

Актуальність дослідження. В області протягом років спостерігається нерівномірний розподіл показників епідемічного процесу ВІЛ-інфекції в розрізі адміністративно-територіальних одиниць. Так, у 2013 році показники захворюваності коливались між 0,00 на 100 тис. населення до 14,8 на 100 тис. населення. Найнижчий показник поширеності ВІЛ-інфекції на кінець 2013 року становив 6,02 на 100 тис. населення, найвищий перебільшив його у 9 разів та склав 54,14 на 100 тис. населення. Цікавим стало питанням, наскільки залежать показники епідемічного процесу від якості роботи мережі лікувально-профілактичних закладів області. Було прийнято рішення про проведення “кабінетного” дослідження з оцінки ефективності роботи мережі лікувально-профілактичних закладів області первинного та вторинного рівнів надання медичної допомоги за напрямком протидії епідемії ВІЛ-інфекції/СНІДу.

Мета дослідження — встановити закономірності взаємозв'язку між якістю роботи лікувально-профілактичних закладів та офіційними даними щодо поширення ВІЛ-інфекції на відповідній адміністративно-територіальній одиниці області.

Методи дослідження. Дослідження проводилось за критеріями оцінки факторів впливу на статистичні дані в залежності від джерела. Оцінювались наступні критерії: дані щодо трудової

міграції, дані щодо чисельності, характеристик інших груп ризику; порівнювались дані Форми звітності № 2 ВІЛ/СНІД щодо шляхів інфікування з даними захворюваності на стани і хвороби, які мають такі самі шляхи інфікування, виникають внаслідок реалізації цих шляхів; кількість до тестових консультувань, інформація щодо реалізації просвітницьких, профілактичних заходів; дані реєстраційних карт щодо супроводу пацієнта для диспансерного нагляду; кількість проведених тестувань в розподілі на лікувально-профілактичні заклади (ЛПЗ) первинного та вторинного рівня надання медичної допомоги в розрізі кодів; стан реєстрації вперше в житті встановленого діагнозу ВІЛ-інфекції у 4 клінічній стадії; порівняння даних Форми звітності № 3 ВІЛ/СНІД (консультування) з інформацією щодо кількості тестувань в розподілі на лікувально-профілактичні заклади I і II рівнів; своєчасність направлення осіб з виявленими антитілами на ВІЛ в кабінет “Довіра” (дані тимчасових анкет, облікових форм); стан кодування, лабораторні похибки, контамінації, ін.; дані диспансерного нагляду, своєчасність надання відповідних медичних послуг.

Отримані результати.

Результати “кабінетного” дослідження представлені у вигляді порівняння ключових показників (таблиця 1). Показники порівнюються за трьома